A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2008. október 16.*

A C-136/07. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2007. március 7-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: H. Støvlbæk és R. Vidal Puig, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Spanyol Királyság** (képviseli: M. Muñoz Pérez, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J.-C. Bonichot, K. Schiemann (előadó), P. Kūris és L. Bay Larsen bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Spanyol Királyság – mivel a légiforgalmi irányítói szakma tekintetében nem fogadta el azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megfeleljen a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988.

december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelvnek (HL 1989. L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o.), valamint a 89/48/EGK irányelvet kiegészítő, a szakoktatás és szakképzés elismerésének második általános rendszeréről szóló, 1992. június 18-i 92/51/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 209., 25. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 47. o.) – nem teljesítette az említett irányelvekből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

A 89/48 irányelv

2 A 89/48 irányelv 1. cikke így szól:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

a) oklevél: minden oklevél, bizonyítvány és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítvány, illetve ezek az oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok együttesen:

– amelyeket az egyes tagállamban annak törvényi, rendeleti és közigazgatási előírásai szerinti illetékes hatósága állít ki,

– amely azt igazolja, hogy az oklevél tulajdonosa legalább három évig tartó felsőfokú képzést vagy ennek megfelelő időtartamú részképzést végzett el egyetemen, felsőoktatási intézményben vagy más hasonló szintű intézményben, és adott esetben a felsőfokú képzésen felül szükséges szakmai gyakorlatot is megszerezte, és

– amely azt igazolja, hogy az oklevél tulajdonosa rendelkezik olyan képesítéssel, amely egy szabályozott szakma megkezdéséhez vagy gyakorlásához az adott tagállamban szükséges,

feltéve hogy az oklevéllel, bizonyítvánnyal és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítvánnyal igazolt képzést az érintett személy túlnyomórészt a Közösség területén szerezte meg, vagy ha az oklevél tulajdonosa hároméves szakmai tapasztalattal rendelkezik, amelyet az a tagállam igazol, amely egy harmadik ország oklevelét, bizonyítványát vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványát elismerte.

[…]

c) szabályozott szakma: az a [helyesen: szabályozott] szakmai tevékenység vagy azoknak a [helyesen: szabályozott] szakmai tevékenységeknek az összessége, amelyek az egyes tagállamokban az adott foglalkozást alkotják;

d) szabályozott szakmai tevékenység: az olyan szakmai tevékenység, amelynek megkezdése vagy gyakorlása, vagy gyakorlásának bármelyik módja egy tagállamban közvetlenül vagy közvetetten törvényi, rendeleti és közigazgatási szabályok útján oklevél megszerzéséhez van kötve. […]

[…]”

3 Ugyanezen irányelv 2. cikke ekként rendelkezik:

„Ezt az irányelvet a tagállamok minden olyan állampolgárára alkalmazni kell, aki önálló vállalkozóként vagy munkavállalóként egy másik tagállamban kíván egy szabályozott szakmát gyakorolni.

Ez az irányelv nem vonatkozik azokra a foglalkozásokra, amelyekkel az oklevelek tagállamok általi kölcsönös elismeréséről szóló külön irányelv foglalkozik.”

4 Az említett irányelv 3. cikkének a) pontja az alábbiakat írja elő:

„Ha egy szabályozott szakma megkezdését vagy gyakorlását a fogadó ország törvényei valamilyen oklevél megszerzésétől teszik függővé, akkor az illetékes hatóság a hiányos képesítésre való hivatkozással nem tagadhatja meg egy tagállam állampolgárától az adott foglalkozásnak a saját állampolgárával azonos feltételek szerinti megkezdésének vagy gyakorlásának jogát:

a) amennyiben a kérelmező olyan oklevéllel rendelkezik, amely más tagállamban ahhoz szükséges, hogy annak területén az illető a foglalkozást megkezdhesse vagy gyakorolhassa, és ezt az oklevelet az egyik tagállamban szerezte; […]”

5 A 89/48 irányelv 4 cikke (1) bekezdésének értelmében:

„A 3. cikk nem akadályozza meg a fogadó tagállamot abban, hogy a kérelmezőtől kérje:

[…]

b) egy, legfeljebb három évig tartó adaptációs időszak teljesítését vagy alkalmassági vizsga letételét,

– amennyiben a megszerzett képzés a 3. cikk a) és b) pontjának megfelelően olyan tárgyakra vonatkozik, amelyek lényegesen különböznek azoktól, amelyek a fogadó tagállamban előírt oklevél megszerzéséhez szükségesek, […]”

A 92/51 irányelv

6 Az „oklevél” fogalmát a 92/51 irányelv 1. cikkének a) pontja az alábbiak szerint határozza meg:

„[…] az oktatás és szakképzés megszerzéséről szóló tanúsítvány vagy ilyen tanúsítványok együttesen:

– amelyeket az egyes tagállamban annak törvényi, rendeleti és közigazgatási előírásai szerinti illetékes hatósága állított ki,

– amely azt igazolja, hogy az ilyen oklevél tulajdonosa sikeresen elvégzett:

i. egy, a 89/48/EGK irányelv 1. cikke a) pontjának második francia bekezdésében említetteken kívüli legalább egyéves felsőfokú képzést, vagy egy azonos időtartamú nem nappali képzést, amelyre általános szabályként a felvétel egyik előfeltétele az egyetemi vagy felsőoktatási intézménybe való bejutáshoz megkövetelt középfokú végzettség megszerzése, valamint a felsőfokú képzést követő esetlegesen megkövetelt szakképzést;

ii. vagy a C. mellékletben található oktatási és képzési tanfolyamok egyikét, és

– amely azt igazolja, hogy a bizonyítvány tulajdonosa rendelkezik olyan képesítéssel, amely egy szabályozott szakma megkezdéséhez vagy gyakorlásához az adott tagállamban szükséges és,

feltéve ha a tanúsítvánnyal igazolt oktatást, illetve szakképzést az érintett személy túlnyomórészt a Közösség területén vagy a Közösségen kívüli ország olyan oktatási intézményében végezte el, amely egy tagállam törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései szerint nyújt oktatást vagy szakképzést, vagy ha az ilyen tanúsítvány tulajdonosa hároméves szakmai tapasztalattal rendelkezik, amelyet az a tagállam igazol, amely elismert egy harmadik országban megszerzett oktatás és szakképzés elvégzéséről szóló tanúsítványt.

[…]”

7 A 92/51 irányelv 1. cikkének e) és f) pontja az alábbi fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„e) *szabályozott szakma:* az a [helyesen: szabályozott] szakmai tevékenység vagy azoknak a [helyesen: szabályozott] szakmai tevékenységeknek az összessége, amelyek az egyes tagállamokban az adott foglalkozást alkotják;

f) *szabályozott szakmai tevékenység:* az olyan szakmai tevékenység, amelynek megkezdése vagy gyakorlása, vagy gyakorlásának bármelyik módja egy tagállamban közvetlenül vagy közvetetten törvényi, rendeleti és közigazgatási szabályok útján

az oktatás és szakképzés megszerzéséről szóló tanúsítvány vagy alkalmassági igazolás megszerzéséhez van kötve […].”

8 A 92/51 irányelv 2. cikkének második bekezdése akként rendelkezik, hogy ezen irányelv nem vonatkozik többek között azokra a foglalkozásokra, amelyekkel az oklevelek tagállamok általi kölcsönös elismeréséről szóló külön irányelv foglalkozik.

9 Az említett irányelv 3. cikkének értelmében:

„A 89/48/EGK irányelv sérelme nélkül, ha egy szabályozott szakma megkezdését vagy gyakorlását a fogadó ország törvényei valamilyen, az ezen irányelv vagy a 89/48/EGK irányelv értelmében meghatározott oklevél megszerzésétől teszik függővé, akkor az illetékes hatóság a saját állampolgáraira vonatkozó feltételek teljesítésekor az e foglalkozás megkezdésének vagy gyakorlásának jogát hiányos képesítésre való hivatkozással nem tagadhatja meg egy tagállam állampolgárától:

a) amennyiben a kérelmező olyan, az ezen irányelvben vagy a 89/48/EGK irányelvben meghatározott oklevéllel rendelkezik, amely más tagállamban ahhoz szükséges, hogy annak területén az illető a foglalkozást megkezdhesse vagy gyakorolhassa, és ezt az oklevelet az egyik tagállamban szerezte;

[…]”

10 A 92/51 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének szövegezése az alábbi:

„A 3. cikk nem akadályozza meg a fogadó tagállamot abban, hogy a kérelmezőtől kérje:

[…]

b) egy, legfeljebb három évig tartó adaptációs időszak teljesítését vagy alkalmassági vizsga tételét, amennyiben:

– a megszerzett képzés a 3. cikk első albekezdésének a) és b) pontjának megfelelően olyan elméleti és gyakorlati tárgyakra vonatkozik, amelyek lényegesen különböznek azoktól, amelyek a fogadó tagállamban előírt, ezen irányelvben és a 89/48/EGK irányelvben meghatározott oklevél megszerzéséhez szükségesek

[…]”

A 2006/23/EK irányelv

11 2006. május 17-én hatályba lépett a közösségi légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedélyről szóló, 2006. április 5-i 2006/23/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 114., 22. o.), amelynek célja a repülésbiztonsági normák magasabb szintjének elérése és a közösségi légiforgalmi irányítási rendszer működésének javítása a közösségi légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély kibocsátása révén.

A nemzeti szabályozás

12 A 89/48 irányelvet és a 92/51 irányelvet az 1991. október 25-i 1665/1991 királyi rendelet (a BOE 1991. november 22-i 280. száma, 37916. o.), illetve az 1995. augusztus 4-i 1396/1995 királyi rendelet (a BOE 1995. augusztus 18-i 197. száma, 25657. o.) ültette át a spanyol jogrendbe. A légiforgalmi irányítói szakma nem szerepel az említett királyi rendeletek mellékleteiben felsorolt, Spanyolországban szabályozott szakmák között.

13 E szakma gyakorlását Spanyolországban a polgári légiforgalmi irányítói szakmai tanúsítványról és a vonatkozó engedély kiadásáról szóló, 1998. január 9-i 3/1998 királyi rendelet (a BOE 1998. január 20-i 17. száma, 1968. o.) külön szabályozza.

14 A 3/1998 királyi rendelet 1. cikkének értelmében:

„A polgári légiforgalmi irányítói feladatkörök szakmai címen történő gyakorlásához polgári légiforgalmi irányítói tanúsítvány, valamint a jelen királyi rendelet által előírt feltételeknek megfelelő szakszolgálati engedély és jogosítás megszerzése szükséges.”

15 Az említett királyi rendelet 2. cikke ekként rendelkezik:

„Jelen királyi rendelet alkalmazásában polgári légiforgalmi irányítói tanúsítvány a polgári repülési igazgatóság által kiállított dokumentum, amely tanúsítja, hogy tulajdonosa sikerrel elvégezte a légiforgalmi irányítói alapképzést.

Szakszolgálati engedély: a polgári repülési igazgatóság által kiállított dokumentum, amely tanúsítja, hogy a polgári légiforgalmi irányítói tanúsítvány tulajdonosa gyakorolhatja azon vonatkozó feladatköröket, melyek tekintetében jogosítást szerzett. Az engedélyes jogosításait, valamint az esetleges korlátozásokat és a feladatkörök ellátásához szükséges fizikai és pszichológiai rátermettséget tanúsító igazolást egy csatolt dokumentum tartalmazza.

Jogosítás: a polgári repülési igazgatóság által kiállított és a szakszolgálati engedélyhez kapcsolódó dokumentum, amelyben pontosan meghatározzák az egyes légiforgalmi irányítói feladatkörök gyakorlására vonatkozó körülményeket, feltételeket vagy adott esetben korlátozásokat.”

16 Ugyanezen királyi rendelet 3. cikke az alábbiak szerint határozza meg a légiforgalmi irányítói tanúsítvány megszerzésének feltételeit:

„1. A polgári légiforgalmi irányítói szakmai tanúsítvány megszerzésének feltétele a hivatalos tanrend szerinti légiforgalmi irányítói alapképzés elvégzése, amely a repülési jog elméleti és gyakorlati ismeretét, valamint a légi közlekedés szabályainak és a légiirányítási berendezéseknek az ismeretét, továbbá a repüléstan, az emberi tényezők, a meteorológia, a navigáció és az operációs rendszerek általános ismeretét foglalja magában.

2. Az alapképzés elvégzéséhez a jelölteknek az alábbi feltételeket kell teljesíteniük:

a) Előírt végzettségi szint: alap- vagy mesterképzés keretében szerzett hivatalos egyetemi diploma megszerzése vagy a teljes egyetemi alapképzés elvégzése.

b) Folyékony spanyol és angol nyelvtudás írásban és szóban, valamint olyan szóbeli kifejezőképesség, amely nem okozhat a rádiótelefonos kommunikációt zavaró nehézségeket.

c) A megfelelő alkalmazott pszichológiai, fizikai és pszichológiai alkalmassági igazolás megszerzése."

17 A 3/1998 királyi rendelet 4. cikke, amely a légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély megszerzésének feltételeit határozza meg, így szól:

„A légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély azon jelöltek részére állítható ki, akik teljesítik az alábbi feltételeket:

a) betöltötték a 21. életévüket;

b) rendelkeznek polgári légiforgalmi irányítói szakmai tanúsítvánnyal;

c) elvégezték a jelen királyi rendelet 7. cikkében említett valamelyik jogosítás megszerzéséhez előírt elméleti és gyakorlati képzést;

d) kielégítő módon és az erre feljogosított irányító felügyelete mellett teljesítették a légi forgalom tényleges irányításából álló három hónapos gyakorlatot. A jelen cikk c) pontjában előírt feltétel az e pontban meghatározott időszak folyamán is teljesíthető;

e) érvényes, időszakosan megújítandó fizikai és pszichológiai alkalmassági igazolással rendelkeznek.”

18 Az említett királyi rendelet 7. cikke, amely az ugyanezen rendelet 4. cikke c) pontjában hivatkozott jogosításokat sorolja fel, ekként rendelkezik:

„Az alábbi jogosítások lehetségesek:

a) repülőtéri irányítás;

b) bevezető irányítás;

c) bevezető radarirányítás;

d) körzeti irányítás;

e) körzeti radarirányítás.”

19 Ugyanezen királyi rendelet 6. cikke így szól:

„A légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély tulajdonosa szakmai címen gyakorolhatja azon vonatkozó feladatköröket, melyek tekintetében jogosítást szerzett.

Az engedélyes számára biztosított jogosultságokat ugyanakkor a polgári repülési igazgatóság korlátozhatja a fizikai és pszichológiai alkalmasságra vonatkozó indokokkal, vagy a légibiztonságot érintő technikai vagy operációs körülményekkel kapcsolatos okokból."

A pert megelőző eljárás

20 2000. november 8-án a Bizottság felszólítólevelet küldött a Spanyol Királyságnak, amelyben azt állította, hogy a légiforgalmi irányítói szakma megkezdésének és gyakorlásának a 3/1998 királyi rendelet által előírt feltételei nem összeegyeztethetők a 89/48 és a 92/51 irányelvvel.

21 A Bizottság, mivel nem találta kielégítőnek a Spanyol Királyság 2001. február 8-i válaszát, 2001. július 26-án indokolással ellátott véleményt intézett a Spanyol Királysághoz, amelyben felszólította e tagállamot, hogy tegye meg az említett irányelveknek való megfeleléshez szükséges intézkedéseket.

22 A Bizottság, mivel úgy vélte, hogy a Spanyol Királyság nem tette meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy megfeleljen az ezen irányelvekből eredő kötelezettségeinek, 2003. február 11-én benyújtotta a kötelezettségszegés megállapítása iránti első keresetet.

23 A C-55/03. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2004. október 14-én hozott ítéletével a Bíróság e keresetet mint elfogadhatatlant elutasította azzal az indokkal, hogy a kifogás megfogalmazása és a jogvita tárgyának meghatározása, amint azokat a Bizottság keresetlevelében bemutatja, nem egyértelmű és koherens, ennélfogva megakadályozzák, hogy a Bíróság a keresetről érdemben határozhasson.

24 A Bizottság és a Spanyol Királyság közötti, a fent hivatkozott Bizottság kontra Spanyolország ügyben hozott ítélet kihirdetését követő levélváltást követően, amelyek között szerepel többek között a 2005. március 21-i kiegészítő felszólító levél, a Spanyol Királyság erre adott, május 23-i válasza, a 2005. december 19-i második kiegészítő felszólító levél, illetve a Spanyol Királyság erre adott 2006. február 20-i válasza, a Bizottság 2006. július 4-én kiegészítő, indokolással ellátott véleményt adott e tagállamnak, melyben felszólította, hogy e vélemény kézhezvételétől számított két hónapos határidőn belül tegye meg az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a 89/48 és a 92/51 irányelvnek megfeleljen.

25 A Bizottság, mivel a Spanyol Királyság fenti, kiegészítő, indokolással ellátott véleményre adott válaszát nem találta kielégítőnek, előterjesztette a jelen keresetet.

A keresetről

A felek érvei

26 A Bizottság felrója úgy a 89/48 irányelv, mint a 92/51 irányelv megsértését, mivel a valamely tagállamban megszerzett oklevél, amelynek elismerését Spanyolországban kérik, egyaránt tartozhat egyik vagy másik irányelv hatálya alá.

27 A Bizottság megállapítja, hogy a légiforgalmi irányítói szakma nem szerepel a Spanyolországban szabályozott szakmák listáján, amely listát az 1665/1991 és 1396/1995 királyi rendelet mellékletei tartalmazzák. Márpedig nyilvánvaló, hogy e szakma a 89/48 és a 92/51 irányelv értelmében „szabályozott szakmának" tekintendő, és az e szakma spanyolországi gyakorlásához előírt tanúsítványok együttesen „oklevélnek" tekintendők mindkét irányelv értelmében. Ennélfogva a Bizottság úgy véli, hogy e szakma helytelenül kerül ki a más tagállamokban megszerzett okleveleknek, valamint szakoktatásoknak és szakképzéseknek az említett királyi rendeletekben szabályozott elismerési mechanizmusa alól.

28 A Bizottság álláspontja szerint az a tény, hogy a 2006/23 irányelv a 89/48, illetve a 92/51 irányelv 2. cikke szerinti „külön irányelvnek" tekinthető, a jelen, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset kimenetele szempontjából nem releváns. Mivel a 2006/23 irányelv átültetésének határideje ugyanezen irányelv 20. cikkének első bekezdése értelmében 2008. május 17., a tagállamoknak ezen időpontot megelőzően el kell ismerniük a 89/48 és a 92/51 irányelveknek megfelelően más tagállamokban kiállított okleveleket.

29 A Spanyol Királyság akként válaszol, hogy ezen utóbbi irányelvek a légiforgalmi irányítói szakma vonatkozásában nem alkalmazhatók, mivel Spanyolországban nem létezik az ezen irányelvek értelmében vett olyan „oklevél", amely önmagában e szakma gyakorlására jogosítana. Csak meghatározott tanúsítványok együttes megszerzése teszi lehetővé e tevékenység gyakorlását.

30 A 2006/23 irányelvvel kapcsolatban a Spanyol Királyság azt állítja, hogy ezen külön irányelv elfogadása azt bizonyítja, hogy korábban a közösségi jog nem kínált megfelelő eszközöket a légiforgalmi irányítók szabad mozgásának biztosításához, valamint nem írta elő a tagállamok számára az e területen megszerzett szakképesítések elismerését. Ennélfogva az egyes tagállamok által a légiforgalmi irányítói tevékenység gyakorlásához előírt feltételeket a többi tagállam a 89/48 és a 92/51 irányelv értelmében nem tudta elismerni.

31 Az említett tagállam arra hivatkozik továbbá, hogy a légiforgalmi irányítói tevékenység tényleges gyakorlása Spanyolországban a többi feltétel mellett olyan, helyi jellegű jogosítás megszerzéséhez van kötve, amely kapcsolódik azon konkrét ágazathoz, amelyen belül a tevékenység gyakorlására sor fog kerülni (repülőtéri irányítás, körzeti irányítás stb.). Így még a légiforgalmi irányítói tevékenységnek megfelelő szakképesítést Spanyolországban szerzett személyek sem gyakorolhatják e tevékenységet a nemzeti terület bármely ágazatában, ehhez ilyen helyi jogosítás megszerzésére van szükségük. E különleges jogosítás fennállásának folytán még inkább lehetetlen, hogy más tagállamban képesítést szerzett személy jogosulttá váljon e tevékenység Spanyolországban történő gyakorlására.

32 Ezen utóbbi érvvel kapcsolatban a Bizottság arra hivatkozik, hogy egyes jogosítások „helyi" vagy „különleges" jellege nem jelenti azt, hogy a szóban forgó szakmát nem szabályozott szakmának kell tekinteni, és ennél fogva ki van zárva a 89/48 és a 92/51 irányelv hatálya alól. A Bizottság álláspontja szerint a fenti irányelvek rendelkezéseinek megfelelően a fogadó tagállam megkövetelheti adaptációs időszak letöltését vagy alkalmassági vizsga letételét, mielőtt valamely másik tagállam által kiállított oklevél tulajdonosának e jogosítást megadja.

A Bíróság álláspontja

33 A Spanyol Királyság által hivatkozott azon érvvel kapcsolatban, mely szerint a légiforgalmi irányítói szakma nem tartozik a 89/48 és a 92/51 irányelv hatálya alá, mivel nem „szabályozott szakmáról" van szó, tekintettel arra, hogy nincs olyan, ezen irányelvek értelmében vett „oklevél", amely e tevékenység gyakorlására jogosítana, meg kell állapítani, hogy a szabályozott szakma ezen irányelvek szerinti fogalma a közösségi jog hatálya alá tartozik, és a 89/48 irányelv 1. cikke c) és d) pontjának, valamint a 92/51 irányelv 1. cikke e) és f) pontjának értelmében valamely szakmát akkor kell szabályozottnak tekinteni, ha a szóban forgó szakmai tevékenység megkezdését vagy annak gyakorlását egy olyan rendszert létrehozó törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések szabályozzák, amely következtében ezt a szakmai tevékenységet kifejezetten a meghatározott feltételeket teljesítő személyek számára tartják fenn, és e szakmai tevékenység megkezdését megtiltják azon személyeknek, akik ezeket

a feltételeket nem teljesítik (lásd ebben az értelemben a C-313/01. sz. Morgenbesser-ügyben 2003. november 13-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-13467. o.] 49. pontját).

34 Jelen ügyben a Bírósághoz benyújtott ügyiratokból kitűnik, hogy Spanyolországban a légiforgalmi irányítói szakma gyakorlását a 3/1998 királyi rendelet külön szabályozza, és e tevékenység gyakorlása a polgári repülési igazgatóság által kiállított bizonyos tanúsítványokkal rendelkező személyek számára van fenntartva.

35 E szakma gyakorlásához az említett királyi rendelet többek között azt írja elő, hogy az érintett személy rendelkezzék polgári légiforgalmi irányítói tanúsítvánnyal, amely igazolja, hogy tulajdonosa sikerrel elvégezte az alapképzést, valamint egyéb feltételek mellett, alap- vagy mesterképzés keretében szerzett hivatalos egyetemi diplomával rendelkezik vagy befejezte a teljes egyetemi alapképzést Spanyolországban.

36 Egyébiránt Spanyolországban a légiforgalmi irányítói szakma megkezdéséhez a 3/1998 királyi rendelet előírja többek között olyan légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély megszerzését, amely tanúsítja, hogy a polgári légiforgalmi irányítói tanúsítvány tulajdonosa gyakorolhatja azon vonatkozó feladatköröket, melyek tekintetében jogosítást szerzett. E szakszolgálati engedély megszerzése továbbá három hónapos, a légiközlekedés tényleges irányításából álló gyakorlat teljesítéséhez van kötve.

37 Végezetül pedig az említett királyi rendelet „jogosítások” megszerzését írja elő az egyes feladatkörök gyakorlásához. Egy, a szakszolgálati engedélyhez kapcsolódó dokumentumról van szó, amelyben pontosan meghatározzák az egyes, polgári légiforgalmi irányítói feladatkörök gyakorlására vonatkozó körülményeket, feltételeket vagy adott esetben korlátozásokat. Az említett jogosítások vonatkozhatnak többek között a repülőtéri irányításra, a bevezető irányításra, a bevezető radarirányításra, a körzeti

irányításra, a körzeti radarirányításra, és elméleti, valamint gyakorlati képzést követően szerezhetők meg.

38 Következésképpen a légiforgalmi irányítói tevékenység gyakorlását Spanyolországban ténylegesen olyan rendszert létrehozó rendelkezések szabályozzák, amely következtében ezt a szakmai tevékenységet kifejezetten meghatározott feltételeket teljesítő személyek számára tartják fenn, és e szakmai tevékenység megkezdését megtiltják azon személyeknek, akik ezeket a feltételeket nem teljesítik.

39 Következésképpen a légiforgalmi irányítói szakmát Spanyolországban a 89/48 és a 92/51 irányelv értelmében szabályozott szakmának kell tekinteni, ebből következően ezen irányelvek hatálya alá tartozik.

40 Ezt a megállapítást nem kérdőjelezheti meg az a tény, hogy Spanyolországban nincs olyan képzés, amely elvégzését követően egyetlen oklevél kerülne kibocsátásra, amely a szóban forgó szakma gyakorlásának megkezdésére jogosít.

41 A 89/48 és a 92/51 irányelv 1. cikkének a) pontjából az következik ugyanis, hogy az oklevél fogalmába „együttesen" beletartoznak az oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok.

42 Továbbá az a körülmény, hogy az „oklevél" nem egyetlen dokumentum formájában jelenik meg, hanem azt az oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok együttesen alkotják, nem bír relevanciával, mivel ezen oklevél alapvető rendeltetése formájától függetlenül annak igazolása, hogy az érdekelt személy sikerrel elvégzett egy meghatározott képzési ciklust, amely az érintett tagállamban szabályozott szakma megkezdéséhez vagy annak gyakorlásához szükséges szakmai képesítéseket nyújtja (lásd ebben az értelemben, a szakképzést lezáró vizsga sikeres elvégzését igazoló dokumentum 89/48 irányelv értelmében vett „oklevélként" történő

elismerése tekintetében a C-285/01. sz. Burbaud-ügyben 2003. szeptember 9-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-8219. o.] 52. pontját).

43 Mivel a légiforgalmi irányítói szakma megkezdése Spanyolországban a 89/48 irányelv értelmében vett „oklevél” megszerzéséhez van kötve, ebből következik, hogy ugyanezen irányelv 3. cikkének értelmében e tagállam illetékes hatósága a hiányos képesítésre való hivatkozással nem tagadhatja meg egy másik tagállam állampolgárától az adott foglalkozás saját állampolgárával azonos feltételek szerinti megkezdésének vagy gyakorlásának jogát, ha az ugyanezen 3. cikkben előírt feltételek teljesülnek.

44 Mivel ezen feltételek egyike a 89/48 irányelvben meghatározottak szerinti oklevél megszerzése, az érdekelteknek ezt megelőzően tehát a legalább hároméves felsőfokú képzést sikerrel el kell végezniük.

45 Továbbá mivel a légiforgalmi irányítói szakma megkezdése Spanyolországban a 89/48 irányelv irányelvben meghatározottak szerinti „oklevél” megszerzéséhez van kötve, ebből következik, hogy a 92/51 irányelv 3. cikkének értelmében e tagállam illetékes hatósága a hiányos képesítésre való hivatkozással nem tagadhatja meg egy másik tagállam állampolgárától az adott foglalkozás saját állampolgárával azonos feltételek szerinti megkezdésének vagy gyakorlásának jogát, ha az e cikkben előírt feltételek teljesülnek.

46 E feltételek egyike a 92/51 irányelvben meghatározottak szerinti oklevél megszerzése. Az oklevél ezen irányelvben foglalt meghatározása kiterjedtebb, mint a 89/48 irányelvben foglalt meghatározás, különösen pedig nem írja elő, hogy az érdekelteknek legalább hároméves felsőfokú képzést sikerrel el kell végezniük.

47 Tehát a tagállamok feladata, hogy előírják a 89/48 vagy a 92/51 irányelvben foglalt meghatározás alá tartozó oklevelek elismerését. Márpedig a spanyol szabályozás ezek elismerését nem írta elő.

48 A Spanyol Királyság azon érvének, amely elutasítja az ezen irányelvek címén történő elismerés kötelezettségét egy, a tárgyat szabályozó külön irányelv, nevezetesen a 2006/23 irányelv elfogadására tekintettel, nem adható hely.

49 A 2006/23 irányelv, mely az EK 80. cikk (2) bekezdése alapján került elfogadásra, amely cikk az EK-Szerződés harmadik része közös közlekedéspolitikáról szóló V. címének részét képezi, ténylegesen „az egységes európai égboltra vonatkozó jogszabályok végrehajtásának" keretébe illeszkedik, amint azt (1) preambulumbekezdése jelzi. Ezen irányelv, amint az a (8) preambulumbekezdéséből következik, a legmagasabb szintű biztonság érdekében, „a légiforgalmi irányítói szakképesítésekre, a szakmai alkalmasságra és a szakmához való hozzáférésre vonatkozó követelmények összehangolására" irányul. Így ugyanezen irányelv 1. cikke kimondja, hogy ennek az irányelvnek „a célja a repülésbiztonsági normák magasabb szintjének elérése és a közösségi légiforgalmi irányítási rendszer működésének javítása a közösségi légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély kibocsátása révén". Az említett irányelv 4. cikkének értelmében légiforgalmi irányító szakszolgálati tevékenységeket csak az ezen irányelvnek megfelelően kiadott szakszolgálati engedéllyel rendelkező légiforgalmi irányítók nyújthatnak. A szakszolgálati engedély megszerzésének feltételeit a 2006/23 irányelv 5. cikke határozza meg, míg az irányelv 15. cikke a légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedélyek kölcsönös elismerését szabályozza.

50 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a 2006/23 irányelv alapvető rendeltetése a légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély megszerzésére és fenntartására vonatkozó közösségi rendelkezések meghatározása, ami által ezen irányelvet a 89/48 és a 92/51 irányelv 2. cikkének értelmében vett „külön irányelvnek" lehet tekinteni. Márpedig, mivel a 2006/23 irányelv átültetésének határideje 20. cikke első bekezdésének értelmében 2008. május 17., ezen időpontot megelőzően a 89/48 és a 92/51 irányelv szerinti körülmények között a tagállamoknak főszabály szerint el kellett

ismerniük a légiforgalmi irányítói szakma megkezdésére jogosító, más tagállamban megszerzett okleveleket és szakképesítéseket.

51 Ennélfogva a Spanyol Királyság 2006/23 irányelvre alapított érvét el kell utasítani.

52 Végezetül az említett tagállam „jogosításra" vonatkozó érvét kell megvizsgálni, amely a 3/1998 királyi rendelet 2. cikkének értelmében a polgári repülési igazgatóság által kiállított, a szakszolgálati engedélyhez kapcsolódó dokumentum, amelyben pontosan meghatározzák a polgári légiforgalmi irányítói egyes feladatkörök gyakorlására vonatkozó körülményeket, feltételeket vagy adott esetben korlátozásokat, amely tehát olyan specifikus tárgykörökre vonatkozhat, mint a repülőtéri irányítás, a bevezető irányítás, a bevezető radarirányítás, a körzeti irányítás, a körzeti radarirányítás. Mivel az ilyen jogosítás specifikus vagy helyi jellegű, *per defintionem* megakadályozza valamely más tagállamban megszerzett jogosítások elismerését Spanyolországban.

53 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 89/48 és a 92/51 irányelv nem az automatikus elismerés rendszerét vezeti be. Ugyanis annak ellenére, hogy elismeri a szabályozott szakmák megkezdéséhez való jogot, ezek az irányelvek 4. cikkük (1) bekezdésének b) pontja szerint lehetővé teszik, hogy a fogadó tagállam azon kérelmezőtől, aki egy másik tagállam állampolgára, adaptációs időszak teljesítését vagy alkalmassági vizsga letételét kérje többek között akkor, ha a megszerzett képesítés olyan tárgyakra vonatkozik, amelyek lényegesen különböznek azoktól, amelyek a fogadó tagállamban előírt oklevél megszerzéséhez szükségesek, vagy amennyiben a szabályozott szakma a fogadó tagállamban egy vagy több olyan szabályozott szakmai tevékenységet is magában foglal, amely a kérelmező származási tagállamában vagy abban a tagállamban, ahonnan a kérelmező érkezett, nem képezi szabályozott szakma részét, és a két érintett tagállamban a szakmai tevékenységek közötti ezen különbséget eltérő, sajátos képzés jellemzi (e tekintetben lásd a C-39/07. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2008. május 8-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-3435. o.] 39. pontját).

54 Az oklevelek, valamint a szakoktatás és szakképesítések kölcsönös elismerésének a 89/48 és a 92/51 irányelv által létrehozott rendszere nem jelenti azt, hogy a más tagállamokban kiállított tanúsítványok a fogadó tagállamban megkövetelthez hasonló vagy azzal összehasonlítható képzést igazolnak. Valójában, az ezen irányelvek által létrehozott rendszer szerint az oklevelet nem az azt megelőző képzés tényleges értéke miatt ismerik el, hanem azért, mert az lehetővé teszi a szabályozott szakma megkezdését abban a tagállamban, ahol azt kiállították vagy elismerték. A származási és a fogadó tagállam képzésének időtartama vagy tartalma közötti különbségek nem elegendők az adott szakmai képesítés elismerésének megtagadásához. Legfeljebb ha e különbségek alapvető jellegűek, akkor igazolható az, hogy a fogadó tagállam az említett irányelvek 4. cikkében szereplő kiegyenlítő intézkedések közül egyesek teljesítését írja elő a kérelmezőnek (lásd e tekintetben a 89/48 irányelv vonatkozásában C-330/03. sz. Colegio-ügyben 2006. január 19-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-801. o.] 19. pontját).

55 Következésképpen azon jogosítások specifikus vagy helyi jellege, amelyek a 3/1998 királyi rendelet 2. cikkének értelmében elő vannak írva azon személyek számára, akik Spanyolországban a légiforgalmi irányítói szakmát kívánják gyakorolni, nem akadályozza meg, hogy összehasonlításra kerüljenek egyrészt a Spanyol Királyságtól eltérő tagállamban az ugyanezen szakma gyakorlása céljából megszerzett oklevelek és elvégzett szakképzések, másrészt az ugyanezen szakma gyakorlásához a Spanyol Királyságban megkövetelt szakképesítések és jogosítások.

56 Következésképpen a Spanyol Királyság által hivatkozott érvet el kell utastani.

57 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a Spanyol Királyság – mivel a légiforgalmi irányítói szakma tekintetében nem fogadta el azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megfeleljen a 89/48 és a 92/51 irányelvnek – nem teljesítette az említett irányelvekből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

58 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Spanyol Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) A Spanyol Királyság – mivel a légiforgalmi irányítói szakma tekintetében nem fogadta el azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy megfeleljen a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelvnek, valamint a 89/48/EGK irányelvet kiegészítő, a szakoktatás és szakképzés elismerésének második általános rendszeréről szóló, 1992. június 18-i 92/51/EGK tanácsi irányelvnek – nem teljesítette az említett irányelvekből eredő kötelezettségeit.

2) A Bíróság a Spanyol Királyságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások